

MOLNÁR JUDIT

Meglepetés kizárva – a fizetési meghagyás végrehajtói kézbesítése

No surprises – Service of an Order for Payment by the Bailiff

Abstract: The order for payment procedure is fast and effective – the order is issued by the notary at short notice. The issued order becomes final in the absence of the contradiction of the obligant, which makes the procedure more efficient. The contradiction can be failed due to the omission of the obligant, and in this case remedies are provided for the obligant to remove the consequences of the omission. However, these remedies hinder and make impossible the claim based on the final order for payment of the holder. In the study, we examined the conditions and impact of the application for certification, the objection to service, and the presentation of the second contradiction. The main question of the research was whether the legislator provides the holder a preventive remedy and whether these remedies can be excluded in advance. As a result of our examinations, we have been able to demonstrate positive legal consequences for holders in the rules on the service of orders by bailiff.

Keywords: order for payment procedure, final order for payment, application for certification, objection to service, opposition, service by bailiff

Összefoglaló: A fizetési meghagyásos eljárás gyors és hatékony, a meghagyást a közjegyző rövid határidővel bocsátja ki. A kibocsátott meghagyás a kötelezett ellentmondásának hiányában jogerőre emelkedik, amely tovább növeli az eljárás eredményességét. Az ellentmondás azonban a kötelezett mulasztása miatt is elmaradhat, és ebben az esetben a kötelezett számára jogorvoslatokat biztosítanak a mulasztás következményeinek elhárításához. Ezek a jogorvoslatok azonban a jogosultnak a jogerős fizetési meghagyás alapján történő igényérvényesítését akadályozzák, lehetetlenné teszik. A tanulmányban az igazolási kérelem, a kézbesítési kifogás és a második ellentmondás előterjesztésének feltételeit és hatását vizsgáltuk meg. A kutatás alapvető kérdése az volt, hogy a jogosult részére biztosít-e a jogalkotó megelőzési eszközt, előre kizárhatóak-e ezek a jogorvoslatok. A vizsgálataink eredményeként a fizetési meghagyások végrehajtó általi kézbesítésének szabályaiban mutathattunk ki a jogosultak számára pozitív jogkövetkezményeket.

Kulcsszavak: fizetési meghagyásos eljárás, jogerős fizetési meghagyás, igazolási kérelem, kézbesítési kifogás, ellentmondás, végrehajtói kézbesítés

Bevezető gondolatok

A fizetési meghagyásos eljárás szabályait a magyar polgári eljárásjogban az 1893. évi XIX. törvénycikk fektette le,¹ és immár a 129. születésnapját ünnepli nemperes eljárásunk 2022-ben. Szabályozásának alapeszméje – a peres eljárás alakszerűségeinek mellözése, az eljárás lehető egyszerűsítése, gyorsá és olcsóvá tétele ott, ahol ezt az anyagi igazság veszélyeztetése nélkül meg lehet tenni – az eljárás megjelenése óta változatlanul tekinthető.² Az eljárás legfőbb jellemzői, hogy az eljáró hatóság a jogosult egyoldalú kérelmére a kötelezettet – a bizonyítási eljárás mellözésével – a kérelemben foglalt követelés teljesítésére vagy azzal szembeni védekezésre (ellentmondás) hívja fel. Ellentmondás hiányában a fizetési meghagyás jogerőre emelkedik és végrehajtható lesz, míg ellentmondás esetén a fizetési meghagyásos eljárás perré alakul át.³

Jelen tanulmány a fizetési meghagyásoknak az ellentmondás elmaradása folytán bekövetkező jogerőre emelkedésének mint leggyorsabb jogosulti igényérvényesítési módnak a sajátosságait kívánja megvizsgálni. Az ellentmondás elmaradhat a kötelezett szándékos magatartásával (tartózkodik annak előterjesztésétől) és a kötelezett mulasztása miatt is. A mulasztás nyomán jogerőre emelkedett fizetési meghagyások bírósági végrehajtás útján történő érvényesítése során a jogosultnak – a kötelezett jogorvoslathoz való jogára tekintettel – számos akadályozó tényezővel kell számolnia.

A tanulmányban ezért megvizsgáljuk, hogy a kötelezett mulasztásaihoz kapcsolódó jogorvoslati formák miképpen hatnak ki a jogosultnak azon jogára, hogy a jogerős fizetési meghagyás alapján az igényét érvényesítse. A kutatást meghatározó alapvető feltevésünk, hogy az ellentmondás hiányában jogerőre emelkedett fizetési meghagyás nem tekinthető egyértelműen gyors sikernek az igényérvényesítő szempontjából. Erre tekintettel a következő kérdések megválaszolására teszünk kísérletet a tanulmányban: biztosít-e a polgári eljárásjogi szabályozás a jogosultak számára elkerülési eszközöket, amelyekkel az igényérvényesítést akadályozó tényezőket minimalizálhatják, kizárhatják, valamint a közjegyzői gyakorlatban jelen vannak-e a kötelezetti és jogosulti oldalon jogszabály által biztosított eljárásjogi eszközök.

1. Ha a kötelezett elmulasztja az ellentmondásra nyitva álló határidőt...

A fizetési meghagyással szemben a kötelezett jogorvoslattal élhet, melyet a fizetési meghagyásos eljárás szabályai alapján ellentmondás formájában terjeszthet elő. Az ellentmondás a kötelezettnek a közjegyzőhöz címzett nyilatkozata, melyben vitatja

1 1893. évi XIX. tc. a fizetési meghagyásokról 1. §.

2 KENGYEL Miklós: *Magyar Polgári Eljárásjog*, Osiris, Budapest, 2002, 467.

3 TÓTH Károly: *Polgári törvénykezési jog, Alapismeretek II. kötet Törvénykezés államhatalommal*, Hegedűs és Sándor Könyvkiadóhivatala, Budapest, 1910, 460–466; KENGYEL: *i. m.*, 467; GÁSPÁRDY László: *Polgári nemperes eljárások*, Novotni Alapítvány a Magánjog Fejlesztéséért, Miskolc, 2001, 125.

a jogosult követelését. A kötelezett bármely olyan nyilatkozatát ellentmondásnak kell tekinteni, amelyből kiviláglik, hogy a jogosult követelését, így a jogalapot vagy összegszerűségét részben vagy egészben vitatja.⁴

Ha a kötelezett a fizetési meghagyást kellő időben⁵ ellentmondással nem támadja meg, a közjegyző a meghagyás kiadmányát jogerősítési záradékkal látja el, és így kézbesítetteti a jogosultnak.⁶

Az ellentmondás elmaradása bekövetkezhet akként, hogy maga a kötelezett nem kíván védekezéssel élni a meghagyással szemben, és áll a jogerős meghagyás bírósági végrehajtása elé. Az ellentmondás elmaradása eredhet azonban a kötelezett azon mulasztásából, hogy a meghagyás kézhezvételét követően az ellentmondásra nyitva álló 15 napos határidőn túl terjeszti elő ellentmondását a közjegyzőnél. A közjegyző – ahogy fentebb már utaltunk rá – a határidő utolsó napját követő napon megállapítja a fizetési meghagyás jogerőre emelkedését, és a jogerős meghagyást kézbesítetteti a jogosultnak.⁷

Az elkésetten előterjesztett ellentmondás kapcsán éppen ezért elsődlegesen a közjegyző visszautasító végzést hoz, nem változtatva a meghagyás jogerején.⁸ Amennyiben azonban a kötelezett – az ellentmondása mellé becsatolt – igazolással kimenteni kívánja a határidő elmulasztását, a közjegyzőnek meg kell vizsgálnia, hogy az igazolás feltételei fennállnak-e.⁹ Az igazolási kérelem pozitív elbírálása¹⁰ nyomán az ellentmondást határidőben érkezettként kell kezelnie, így bekövetkezik a perré alakulás,¹¹ a meghagyás jogereje elvész. Az igazolás sikertelensége esetén az ellentmondás elkésettnek tekintendő továbbra is, visszautasítja a közjegyző,¹² és a meghagyás jogerős marad. Az igazolási kérelem előterjesztése tehát a határidőn túl előterjesztett ellentmondás nyomán jogerőre emelkedett fizetési meghagyások joghatásán jelentős változást képes előidézni. Az igazolás lehetősége folytán a gyors jogosulti siker (a jogerős meghagyás és annak alapján elindított bírósági végrehajtás) mindaddig függő helyzetben van, amíg a kötelezett számára az igazolási kérelem előterjesztésére lehetőséget biztosít a Pp.

Az igazolási kérelem azon kötelezett oldalán, aki önhibáján kívüli okból nem tudta az ellentmondást határidőben előterjeszteni, nagyon fontos eljárásjogi garancia.¹³ A ké-

4 SZÉCSÉNYI-NAGY Kristóf: *A fizetési meghagyásos eljárás = A polgári nemperes eljárások joga*, szerk. VARGA István, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2013, 826; ASBÓTH-HERMÁNYI Lőrinc: *Módszertani útmutató a fizetési meghagyásos eljáráshoz*, HVGORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2012, 155–157.

5 2009. évi L. törvény a fizetési meghagyásos eljárásról (továbbiakban: Fmhtv.) 28. § (1) bek.: A fizetési meghagyás ellen a kötelezett annak kézbesítésétől számított tizenöt napon belül a közjegyzőnél ellentmondással élhet.

6 Fmhtv. 36. § (2) bek.

7 ASBÓTH-HERMÁNYI: *i. m.*, 164–165.

8 Fmhtv. 36. § (5) bek. a) pont.

9 Fmhtv. 28. § (4) bek.; az igazolás szabályozása tekintetében lásd: 2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról (továbbiakban: Pp.) 150–154. §.

10 Pp. 153. § (3) bek: Azt, hogy a kérelem előfeltételei fennállnak-e, méltányosan kell elbírálni.

11 ASBÓTH-HERMÁNYI: *i. m.*, 182.

12 Fmhtv. 36. § (5) bek. a) pont.

13 Pp. 150. § (1) bek.; Az igazolás az eljárásjogi határidő vagy határnap elmulasztása esetén olyan eljárásjogi lehetőség, amely lehetővé teszi a mulasztás általános és különös jogkövetkezményeinek elhárítását. UDVÁRY Sándor: *Egyéb általános szabályok = Kommentár a polgári perrendtartáshoz*, szerk. WÓPERA ZSUSZA, Wolters Kluwer, Budapest, 2019, 358–359.

relem kötelező tartalmi eleme azonban az, hogy a kérelmező megjelölje a mulasztásra vezető okokat, és valószínűsítse a saját mulasztásának vétlenségét. Udvary kiemeli, hogy nem elegendő, ha a kérelmező részletesen előadja, mi vezetett a mulasztásra, azt alá is kell támasztania.¹⁴ Az igazolás nyomán eljáró hatóság, így a közjegyző is, az okokat és körülményeket méltányosan fogja elbírálni.¹⁵

Az igazolási kérelem előterjesztésére nyitva álló határidő – igazodva a kötelezettet akadályozó tényező sajátosságaihoz – objektíve és szubjektíve is meghatározásra kerül: az igazolási kérelmet az elmulasztott határnaptól vagy az elmulasztott határidő utolsó napjától számított tizenöt napon belül lehet előterjeszteni. Ha a mulasztás később jut a félnek vagy képviselőjének tudomására, vagy az akadály később szűnik meg, az igazolási kérelem előterjesztésének határideje a tudomásszerzést vagy az akadály megszűnését követő napon kezdődik. A mulasztástól számított három hónap eltelte után igazolási kérelmet előterjeszteni nem lehet.¹⁶

A kötelezetti oldalán jelen lévő jogvédelmi garancia azonban a jogosult számára hosszú időre eredményez bizonytalan helyzetet. Az igazolási kérelem az ellentmondás előterjesztésére nyitva álló határidő utolsó napjától számított 3 hónapon belül – amennyiben a tudomásszerzés, akadálymegszűnés igazolást nyer – előterjeszthető, így annak előterjesztése és befogadása a jogerős fizetési meghagyásra és az alapján elindult bírósági végrehajtásra végzetes hatással lesz. A határidőben érkezettnek tekintett ellentmondás a már korábban lezárult fizetési meghagyásos eljárást perré alakítja,¹⁷ az elrendelt végrehajtást meg kell szüntetni, ugyanis a végrehajtás egyik alapvető feltétele, a kikényszerítés alapjául szolgáló jogerős határozat hiányzik.¹⁸

A jogosult, immár – a jogerős fizetési meghagyás alapján elrendelt végrehajtási eljárásban – végrehajtást kérő oldaláról szemlélve a fenti kötelezetti jogorvoslati formát, felmerül a kérdés, hogy az ellentmondási határidő elmulasztása és az ellentmondások elkésztett előterjesztése egy korlátozhatatlan, kivédhetetlen állapotot jelentenek az igényérvényesítő számára? Az igazolási kérelem elsődlegesen az elmulasztott határidő utolsó napjától számított 15 napon belül terjeszthető elő, és ebben az esetben a mulasztó kötelezettnek a mulasztás alapjául szolgáló körülményeket kell előadni, és valószínűsíteni a mulasztás vétlenségét. Ez utóbbi tekintetében jellemző az okirati bizonyítékok használata (kórházi zárójelentés, rendőrségi baleseti jegyzőkönyv stb.), de lehetőség van tanúk meghallgatását is kérni e kérdésben.¹⁹ A kommentárirodalom a bírói gyakorlatra tekintettel arra hívja fel azonban a figyelmet, hogy a vétlenség a felróhatóság teljes hiányát jelenti, így a kisebb súlyú gondatlanságra, figyelmen kívül hagyásra visszavezethető mulasztás is saját hibából eredőnek minősül.²⁰ A Pp. a méltányos elbírálást kívánja meg, tehát ha a mulasztás vétlensége életszerűnek tűnik az eljáró hatóság számára, az igazolási kérelemnek helyt adnak.²¹

14 Lásd erről részletesen: UDVARY: *i. m.*, 361.

15 Pp. 153. § (3) bek.

16 Pp. 151. § (1) bek.; WOPERA ZSUZSA (szerk.): *Kommentár a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényhez*, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., 2017, 312.

17 Fmhtv. 37. § (1) bek.

18 1994. évi LIII. törvény a bírósági végrehajtásról (továbbiakban: Vht.) 13. § (1) bek. b) pont.

19 UDVARY: *i. m.*, 361; WOPERA: *i. m.*, 313.; BDT2015. 3355.

20 WOPERA: *i. m.*, 313.

21 UDVARY: *i. m.*, 361.

Amennyiben az igazolási kérelem az elsődleges határidőn túl, a mulasztástól számított 3 hónapon belül kerül előterjesztésre, a kötelezettnek a fentiekén túl a mulasztásról való tudomásszerzés (akadálymegszűnés) időpontját is meg kell jelölnie, és vizsgálandó, hogy erre tekintettel a 15 napos előterjesztési határidő betartásra került-e.

Egyebekben a fél általi igazolás lehetőségét nem kívánja korlátozni a jogalkotó a Pp.-ben, és ezáltal a fenti szabályok határozzák meg a fizetési meghagyásos eljárásban ellentmondást határidőn túl előterjesztő kötelezett lehetőségeit is. A jogosultnak nem áll rendelkezésre olyan eljárásjogi eszköz, amellyel a kötelezett igazolási kérelmét ki tudná zárni az eljárásból, nem idézhető elő olyan eljárási helyzet a fizetési meghagyásos eljárásban, amely előre kizárná az igazolást és az annak valószínű sikere nyomán beálló következményeket.

2. Ha a kötelezett nem veszi át a fizetési meghagyást...

A fizetési meghagyás kézbesítésére a Pp.-nek a keresetlevél kézbesítésére vonatkozó rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni,²² így a közjegyző a kibocsátott fizetési meghagyást papíralapon vagy elektronikus formában kézbesítheti a kötelezett részére.²³ E két forma közül az elektronikus út rendelkezik további feltételekkel, ugyanis elektronikusan azon címzetteknek lehet kézbesíteni, akik az elektronikus kapcsolattartásra kötelezettek körébe tartoznak. A Pp. 608. §-ában kiemeli, hogy az E-ügyintézési tv.²⁴ alapján *„elektronikus úton történő kapcsolattartásra kötelezett minden beadványt kizárólag elektronikusan – az E-ügyintézési tv.-ben és végrehajtási rendeleteiben meghatározott módon – nyújthat be a bírósághoz, és a bíróság is elektronikusan kézbesít a részére”*.²⁵ A fizetési meghagyásos eljárások kötelezetti köre és az E-ügyintézési tv. által meghatározott azon személyi kör, akik a „*kötelező elektronikus ügyintézés*” kategóriájába²⁶ kerültek besorolásra, kevés ponton találkoznak, idesorolhatók a gazdálkodó szervezetek, a jogi képviselővel eljáró felek.²⁷

22 Fmhtv. 16. § (1) bek.

23 Emellett a jogosult a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelemben jelezheti, hogy a meghagyás végrehajtói kézbesítését kéri, és ebben az esetben az eljárási díj mellett a kézbesítés díját is meg kell fizetnie a közjegyző részére. Fmhtv. 16. § (3) bek.

24 2015. évi CCXXII. törvény az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól (továbbiakban: E-ügyintézési tv.).

25 Pp. 608. § (1) bek.

26 E-ügyintézési tv. 9. § (1) és (1a) bek.

27 A közjegyző a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem alapján azonban még nem rendelkezik információval a tekintetben, hogy a kötelezett személyesen vagy jogi képviselő útján kíván-e eljárni, ekként a fél jogi képviselőjére tekintettel nem kerülhet sor elektronikus úton történő kézbesítésre. Emellett elektronikus kézbesítéssel érintett lehet minden olyan ügyfél, aki önként vállalta az elektronikus ügyintézés (E-ügyintézési tv. 9. § (1a) bek.). Így akár fizetési meghagyásos eljárás kötelezettjénél is fennállhatna ez a helyzet. A közjegyző azonban első eljárási cselekményét végzi a kötelezett felé, amikor a kibocsátott meghagyást részére kézbesíti, így még nem lehet információja az önkéntesen vállalt eljárási formáról sem.

A közjegyző a kötelezettek részére jellemzően postai úton kézbesített a fizetési meghagyásokat,²⁸ melyhez nyomban kapcsolódik a kötelezetti mulasztás azon sajátos esete, hogy a kötelezett nem veszi át a részére postai úton kézbesített fizetési meghagyást,²⁹ és azt a Pp. kézbesítési fikcióra vonatkozó szabálya alapján kézbesítettnek kell tekinteni.^{30, 31} Ezáltal beállnak a kézbesítéshez fűződő joghatások, köztük az ellentmondás 15 napos határideje is elindul, majd eredménytelenül, azaz ellentmondás beérkezése nélkül eltelik. A közjegyző megállapítja a fizetési meghagyás jogerőre emelkedését, a jogerős meghagyást a jogosult részére kézbesített.³²

A kézbesítési fikció két esetkörben is megállapításra kerülhet, egyrészt amikor a kötelezett a fizetési meghagyás átvételét megtagadja, másrészt amikor az átvételt elmulasztja. Ekkor a jogalkotó egy valótlan tény, egy meg nem történt eseményt tekint valóságosnak. A fikció egy szankció a jogait rendeltetésellenesen gyakorló, az iratátvételi kötelezettségét elmulasztó féllel szemben.³³ A szankció tartalma pedig a megtörtént kézbesítés jogkövetkezményeinek az alkalmazása.³⁴

A Pp. a keresetlevél és az eljárást befejező érdemi határozat kézbesítéséhez kapcsolódó fikció kapcsán előírja, hogy a fikció beálltáról a címzettet értesíteni kell.³⁵ A fizetési meghagyás az eljárás érdemi határozata,³⁶ ezért a fenti szabály nyomán a közjegyzőnek a fikció beállásától számított 8 napon belül értesíteni kell a kötelezettet. Az értesítés mellékleteként a fizetési meghagyást is meg kell küldeni.³⁷

A kötelezett jogorvoslathoz való jogát polgári eljárásjogunk ezen helyzetekben is biztosítja, ugyanis a közjegyzői értesítés tájékoztatást tartalmaz a kézbesítési kifogás előterjesztésének lehetőségéről. A sikeres kifogás joghatása, hogy a kézbesítéshez fűződő jogkövetkezmények hatálytalanok, a kézbesítést meg kell ismételni.³⁸ Ezáltal a fizetési meghagyás jogerejét, annak végrehajtását megszünteti, és a kötelezett számára újra

28 Fmhtv. 16. § (2) bek.

29 „Nem kereste” jelzéssel érkezik vissza az irathoz kapcsolt küldemény kísérő irat, amennyiben a címzett vagy egyéb jogosult átvevő a kézbesítésről szóló értesítésben megjelölt határidő lejártáig a rendelkezésre tartott küldeményért nem jelentkezett. 335/2012. (XII. 4.) Korm. rendelet a postai szolgáltatások nyújtásának és a hivatalos iratokkal kapcsolatos postai szolgáltatás részletes szabályairól, valamint a postai szolgáltatók általános szerződési feltételeiről és a postai szolgáltatásból kizárt vagy feltételeken szállítható küldeményekről (továbbiakban 335/2012. (XII. 4.) Korm. rendelet) 25. § (1) bek. c) pont.

30 Pp. 137. § (2) bek.: A bírósági iratokat a kézbesítés megkísérlésének napján kézbesítettnek kell tekinteni, ha a címzett az átvételt megtagadta. Ha a kézbesítés azért volt sikertelen, mert a címzett az iratot nem vette át – postai szolgáltató útján történő kézbesítés esetén az a bírósághoz „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza –, az iratot a kézbesítés második megkísérlésének napját követő ötödik munkanapon kézbesítettnek kell tekinteni.

31 A kézbesítési fikció alkalmazására elektronikus kézbesítés esetén is sor kerülhet az Fmhtv. 16/A § (5) bekezdése alapján.

32 Fmhtv. 36. § (2) bek.

33 UDVARY: *i. m.*, 334–335.

34 SZÉCSÉNYI-NAGY Kristóf: *Nagykommentár a fizetési meghagyásos eljárásról szóló törvényhez*, Wolters Kluwer, Budapest, 2020, 200.

35 Pp. 137. § (3) bek.; UDVARY: *i. m.*, 335.

36 SZÉCSÉNYI-NAGY: *A fizetési meghagyásos eljárás*, *i. m.*, 818.

37 SZÉCSÉNYI-NAGY: *Nagykommentár...*, *i. m.*, 202.

38 UDVARY: *i. m.*, 339; SZÉCSÉNYI-NAGY: *Nagykommentár...*, *i. m.*, 211.

megnyílik a kézbesítés nyomán az ellentmondás előterjesztésének joga, azzal együtt a fizetési meghagyásos eljárás ellentmondással történő perré alakítása.

A kézbesítési kifogás alapját kettős jelleggel határozza meg a Pp.: a kötelezett az iratot nem vehette át, mert a kézbesítés a kézbesítési szabályok megsértésével történt vagy más okból szabályszerűtlen volt; a kötelezett arra hivatkozhat, hogy önhibáján kívüli okból nem tudta a kibocsátott meghagyást átvenni.³⁹ Az okok bármelyikére alapított kifogás előterjesztési határideje kettős, egy szubjektív 15 napos határidő, amely a kézbesítési fikció beálltáról való tudomásszerzéstől számítandó, és egy objektív határidő, amely a kézbesítési fikció beálltától számított három hónap. Három hónapon túl nincs helye kifogás előterjesztésének.⁴⁰

A kézbesítési kifogás azon kötelezettek számára kíván jogorvoslati lehetőséget biztosítani, akik részére a kézbesítés nem volt szabályszerű, illetve menthető okból nem tudták az iratot átvenni. A kézbesítési kifogás mint jogorvoslati forma kapcsán – hasonlóan az igazoláshoz – alapvető kérdés, hogy a jogalkotó kívánt-e korlátokat beépíteni a kötelezetti oldal számára a kifogás előterjesztése körében? A szabályozást áttekintve megállapítható, hogy elkülönül a két kifogásolási indok, és eltérő elvárásokkal találkozunk a kézbesítés szabályszerűségét vitató kifogások és a menthető okból iratot át venni nem tudó kötelezettek kifogásai vonatkozásában.

Amennyiben a kötelezett arra hivatkozik, hogy önhibáján kívüli okból nem volt módja az irat átvételére, az önhiba hiányát valószínűsíteni kell,⁴¹ azonban a konkrét hivatkozási alapot a jogszabály nem sorolja fel, a közjegyző mérlegelésén múlik, hogy elfogadja-e a kötelezett indokait.⁴² A kifogást méltányosan kell a közjegyzőnek elbírálnia.⁴³ Az önhiba hiányára mint átvételmaradási okra azonban a kötelezettek köréből kizárólag a természetes személyek jogosultak. Nem természetes személy kötelezett számára a kézbesítési kifogás előterjesztésére kizárólag a kézbesítési szabályok megsértése miatt van lehetőség.⁴⁴

A kézbesítési szabályok megsértésére hivatkozással a kifogást előterjesztheti természetes személy és szervezet is, ekkor azonban kötöttebb a szabályozás, ugyanis bizonyítást vár el a jogalkotó: a Pp. 139. § (1) bekezdése szerint elő kell adni azokat a tényeket, illetve körülményeket, amelyek a kézbesítés szabálytalanságát igazolják. A fizetési meghagyás kézbesítésére ebben az esetben a kézbesítési szabályok megsértésével került sor, vagy éppen emiatt nem került sor, így a kötelezettnek egy olyan esemény vagy mulasztás kapcsán kell kifogást előterjesztenie, amelynél nem volt jelen, nem ismeri a körülményeket. A bírói és a közjegyzői gyakorlat alapján megállapítható, hogy a közjegyzők ezekben az esetekben a postai szolgáltató által kibocsátott tértivevény alapján próbálják a kézbesítés

39 Pp. 138. § (4) bek.

40 Pp. 138. § (1)–(2) bek.

41 Pp. 139. §(1) és (3) bek.; A valószínűsítés jelentése – az igazolási kérelem esetében írtakhoz hasonlóan – ebben az esetben is az, hogy a fél által felhozott körülményeknek objektíve alkalmasnak lenniük kell arra, hogy azokból a véltenségre megalapozottan lehessen következtetni, de azok valóságtartalmát nem kell bizonyítani. SZÉCSÉNYI-NAGY: *Nagykommentár...*, i. m., 208; BH1981. 432.

42 SALLÓS István: *Egyéb általános szabályok = A polgári perrendtartás magyarázata I.*, szerk. NÉMETH János, KISS Daisy, Complex, Budapest, 2010, 432.

43 Pp. 139. § (3) bek.

44 Pp. 138. § (5) bek.; BDT2007. 1698.

körülményeit meghatározni. A tértivevény szabályszerű kitöltése, amely tartalmazza a kézbesítés megkísérlésének napját és a hátrahagyott értesítés tartalmát, a kézbesítés szabályszerű voltát igazolja.⁴⁵ Ha a tértivevény hiányos, a fenti adatok nem állapíthatók meg, vagy tartalmuk nem megfelelő, a kézbesítés nem tekinthető szabályszerűnek.⁴⁶ A szabályszerűtlenség bizonyítása körében bármilyen bizonyíték felhasználható, amely nem összeegyeztethetetlen a fizetési meghagyásos eljárás írásbeli, nemperes jellegével.⁴⁷

A kötelezetti oldal jogorvoslati jogának fent bemutatott keretei mellett meg kell vizsgálnunk azt is, hogy a fizetési meghagyás jogosultja számára elhárítható-e a kézbesítéssel összefüggésben bemutatott helyzet, kizárhatók-e a jogkövetkezmények. Ehhez azonban meg kell vizsgálnunk egy, a kézbesítési fikció esetköréhez kapcsolódó másik kötelezetti jogorvoslatot is.

A fizetési meghagyásos eljárásban a kézbesítési fikció alkalmazása ugyanis nemcsak a kézbesítési kifogás előterjesztésének jogát biztosítja, hanem egyúttal megnyitja az utat egy másik jogorvoslati formának, az ún. második ellentmondásnak is. Az Fmhtv. 32. § (1) bekezdése biztosítja, hogy amennyiben a fizetési meghagyás postai kézbesítése fikción alapul, a kötelezett a végrehajtási lap kézbesítésétől számított 15 napon belül ellentmondást terjeszthet elő.⁴⁸ 2009. január 1-jétől van jelen a fizetési meghagyásos eljárásunkban a fenti ellentmondási lehetőség,⁴⁹ és nem tekinthető előzmény nélkülinek a hazai polgári eljárásjogban. Már a fizetési meghagyásos eljárásról szóló 1893. évi XIX. törvénycikk is rendelkezett ezen kötelezetti védekezési eszközzel: „Az ellentmondás a 10. §-ban említett 15 nap eltelté után is előterjeszhető mindaddig, míg a fizetési meghagyás alapján kielégítési végrehajtást elrendelő végzésnek az adós részére történt kézbesítésétől számított 30 nap el nem telt. E záros határidő eltelté után előterjesztett ellentmondás visszautasítandó.”^{50, 51}

A kötelezett oldalán vitathatatlanul garanciális jelentősége van ennek a rendkívüli jogorvoslati lehetőségnek azokban az esetekben, amikor a kötelezett nem tud a vele szemben kibocsátott, adott esetben visszaélészerűen előterjesztett fizetési meghagyásról, és a jogerős fizetési meghagyás bírósági végrehajtása nyomán értesül annak létéről.⁵² Az ellentmondás előterjesztésével a kötelezett megakasztja a már megindult végrehajtási eljárást (a végrehajtást megszüntetik⁵³), a megtámadott fizetési meghagyás hatályát ve-

45 BDT2009. 2017.

46 Lásd erről részletesen: SZÉCSÉNYI-NAGY: *Nagykommentár...*, i. m., 208.

47 *Uo.*, 208–209.

48 *Uo.*, 218.

49 2008. évi XXX. törvény a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról 45. §.

50 1893. évi XIX. tc. a fizetési meghagyásokról 12. szakasz.

51 A törvénykezés egyszerűsítéséről szóló 1930. évi XXXIV. törvénycikk 52. §-ával megszüntette a második ellentmondást, a kötelezett a fizetési meghagyás kézbesítésétől számított 15 nap alatt élhetett védekezéssel. Lásd erről: SZÉCSÉNYI-NAGY: *Nagykommentár...*, i. m., 23. és 393.

52 2008. évi XXX. törvény 45. §-ához fűzött indoklás 7. pont; SZÉCSÉNYI-NAGY: *A fizetési meghagyásos eljárás*, i. m., 828.

53 Szécsényi-Nagy Kristóf rámutat, hogy a 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) hatálybalépése előtt az Fmhtv. 32. §-a nagyobb védelmet biztosított a jogosult számára, ugyanis a második ellentmondás joghatásaként a végrehajtás felfüggesztéséről rendelkezett, és nem annak megszüntetéséről. A végrehajtás a per alatt biztosítási hatállyal fennmaradt, a kötelezett nem tudta a jogosulti követelés fedezetét elvonni. SZÉCSÉNYI-NAGY: *Nagykommentár...*, i. m., 397.

szíti. Az anyagi jogerő áttörésére kerül sor, mivel az eljárás perré alakul az ellentmondás hatására, és a perbíróóság döntésétől függetlenül beáll a meghagyás hatályvesztése.⁵⁴

A második ellentmondás határideje ugyanúgy 15 nap, mint a fizetési meghagyással szemben rendelkezésre álló elsődleges ellentmondás esetén, kezdő időpontja azonban a végrehajtható okirat (végrehajtási lap) kézbesítésének napja.⁵⁵ Az Fmhtv. a második ellentmondás előterjeszhetőségét, annak rendkívüli jogorvoslati jellegére tekintettel, kizárólag a fikcióval kézbesítettnek tekintett fizetési meghagyások esetén rendeli alkalmazni, és további követelmények teljesülésétől is függővé teszi. Az ellentmondás előterjesztésével egyidejűleg ugyanis a kötelezett köteles a végrehajtás során felmerült, a jogosult által előlegezett költségeket a végrehajtónál megfizetni. Ha ezt a kötelezett az ügyben eljáró közjegyzőnél okirattal nem igazolja, a közjegyző az ellentmondást visszautasítja. Megfelelő igazolás esetén a végrehajtási eljárást hivatalból megszünteti, azonban a végrehajtás során az ellentmondás előterjesztéséig felmerült költségeket a kötelezett viseli.⁵⁶

Látható, hogy amennyiben a fizetési meghagyást a kötelezett nem veszi át – a kézbesítési fikció alkalmazása nyomán –, a kézbesítettnek tekintett fizetési meghagyás jogerőre emelkedik, a jogosult azonban a jogerős meghagyás birtokában két eljárásjogi eszköz folytán sem lehet nyugodt az igényérvényesítés kiszámíthatósága kapcsán. Ha a kötelezett a kézbesítés körülményeit kívánja kifogásolni, a kézbesítési fikció beállításától számított 3 hónap alatt érkezhethet a közjegyzőhöz kötelezett beadvány. Amennyiben a jogerős meghagyás alapján elindul a kötelezettel szemben a bírósági végrehajtás, a kötelezett számára maga az Fmhtv. biztosítja a második ellentmondás lehetőségét. A kötelezett akár együttesen is igénybe veheti e két jogorvoslati formát, azaz a kézbesítési kifogás mellett előterjesztheti a második ellentmondást is. Ebben az esetben a közjegyző elsődlegesen a kézbesítési kifogás feltételeinek fennállását vizsgálja meg, és sikeres kifogás esetén nem is kerül sor a második ellentmondás vizsgálatára. Ennek oka, hogy a kifogással a fizetési meghagyást jogerősítő határozat hatályon kívül helyezésére és a fizetési meghagyás megismételt kézbesítésére kerül sor, amely magával hozza a kötelezett rendes ellentmondási jogának megnyílását és a perré alakítás lehetőségét.⁵⁷

A kézbesítési kifogás kapcsán megállapítottuk, hogy a jogszabály által a kötelezettek személyében és a kifogásban foglaltak igazolásában is kimutathatóak korlátozások, amelyek a jogosulti oldal védelmét és az igényérvényesítés kiszámítható útját is hivatottak biztosítani. Emellett azonban nem található olyan eljárás szabályozó, amely előre

54 SZÉCSÉNYI-NAGY: *A fizetési meghagyásos eljárás, i. m.*, 829.

55 Fmhtv. 32. § (1) bek.

56 Fmhtv. 32. § (2) bek.; A végrehajtás során felmerült és a jogosult által előlegezett költségek körében a végrehajtói díj mellett a MOKK-ot megillető végrehajtási díjat (Fmhtv. 55. § (1) bek.), valamint a jogosult díjfeljegyzési joga folytán meg nem fizetett, feljegyzett végrehajtási díjat (Fmhtv. 55. § (8) bek.) is érteni kell. Ezért amennyiben a jogosult kérte a meghagyást kibocsátó közjegyzőtől a végrehajtási lap kiállítását, de még a végrehajtó a végrehajtás foganatosítását nem kezdte meg, a jogosult a MOKK részére már kifizette a végrehajtási díjat, így annak a kötelezett általi megtérítése előfeltételként fog szerepelni a második ellentmondás befogadása során. SZÉCSÉNYI-NAGY: *Nagykommentár...*, i. m., 396–397; ASBÓTH-HERMÁNYI: *i. m.*, 182.

57 ASBÓTH-HERMÁNYI: *i. m.*, 190.

ki tudná zárni a fizetési meghagyásos eljárási folyamatból a kézbesítési kifogás intézményét, a kötelezett számára biztosítani kell a jogorvoslat jogát.

A második ellentmondás kapcsán azonban rendelkezésre áll a jogosultak számára egy szabályozott megelőzési mód, és a megoldás a kötelezett védekezési lehetőségének feltételeiből vezethető le. Tekintettel arra, hogy kizárólag a fikcióval kézbesített meghagyások esetén beszélhetünk extra ellentmondásról,⁵⁸ így amennyiben a jogosult olyan kézbesítési módot választ, amely esetében nem áll fenn a kézbesítési fikció alkalmazhatósága, ki is zárja a végrehajtási szakban előterjeszhető ellentmondást. A polgári eljárásjogunkban a fenti feltételnek megfelelő kézbesítést a bírósági végrehajtó végez. Ha megvizsgáljuk, hogyan reagál a postai kézbesítés szabályozása és a Vht. végrehajtói kézbesítésre vonatkozó rendelkezése arra az esetre, ha a címzett (vagy a helyettes átvevője) nem tartózkodik a kézbesítés időpontjában a címhelyen, közös elemként állapítható meg, hogy a címzett számára a postai kézbesítő, illetve a végrehajtó értesítést hagy hátra a kézbesítés megkísérléséről. Lehetősége van a címzettnek, hogy a postafiókban, illetve a végrehajtói irodában, az értesítőben megjelölt határidőn belül a küldeményt átvegye. Amennyiben a biztosított határidő eltelik, mind a posta, mind a végrehajtó újabb kézbesítést kísérel meg a címhelyen, és ezt követően ugyancsak biztosít átvételi lehetőséget a címzett számára.⁵⁹ Ezt követően azonban kettéválk a postai és a végrehajtói kézbesítés esetén alkalmazott jogkövetkezmény: a posta a közjegyző felé „nem kereste” jelzéssel ellátva küldi meg a tértivevényt,⁶⁰ míg a végrehajtó a második helyszíni eljárás napjától számított 5. munkanapon eredményesnek tekinti a kézbesítést, és ennek megfelelően él jelzéssel a közjegyző felé.⁶¹

Utóbbi szabály érdekessége, hogy a végrehajtói kézbesítés szabályait vizsgálva azt tapasztaljuk, hogy a jogalkotó kifejezetten el akart térni a végrehajtói kézbesítések általános szabályaitól, amikor a fizetési meghagyások kézbesítéséről rendelkezett. Általában ugyanis az az esetkör, amikor a végrehajtó megállapítja, hogy a címzett a kézbesítési helyen tartózkodik, de részére vagy helyettes átvevő részére a bírósági iratot sem a helyszíni eljárás során, sem pedig végrehajtói irodában nem sikerült átadni, a kézbesítés sikertelenségének egyik esetét képezi.⁶² Ezen szabály alkalmazását azonban a fizetési meghagyások végrehajtói kézbesítésére vonatkozó speciális rendelkezések körében⁶³ a jogalkotó kizárja, így a kézbesítést ilyen esetekben is eredményesnek kell tekinteni,⁶⁴

58 Fmhtv. 32. § (1) bek.

59 335/2012. (XII. 4.) Korm. rendelet 25. § (1) bek. c) pont; 250/2004. (VIII. 27.) Korm. rendelet a végrehajtói kézbesítés részletes eljárási szabályairól (továbbiakban: 250/2004. (VIII. 27.) Korm. rendelet) 46/D §. (3) bek.

60 335/2012. (XII. 4.) Korm. rendelet 25. § (1) bek. c) pont.

61 250/2004. (VIII. 27.) Korm. rendelet 46/E. § (1) bek. 2. mondata; e rendelet 34. § (1) bekezdése az átvétel kifejezett megtagadása esetére is sikeres kézbesítésről rendelkezik: A kézbesítés eredményes, ha a címzett a bírósági irat átvételét a helyszíni eljárás során megtagadta.

62 250/2004. (VIII. 27.) Korm. rendelet 34. § (2) bek. a) pont.

63 250/2004. (VIII. 27.) Korm. rendelet 46/E. 46/C–46/E. §.

64 250/2004. (VIII. 27.) Korm. rendelet 46/E. § (1) bek. 2. mondata.

a kézbesítési fikció és az abból eredő kötelezett jogorvoslatok a jogosult igényérvényesítését nem akadályozhatják.⁶⁵

3. Végrehajtói kézbesítés a fizetési meghagyásos eljárásokban

Az Fmhvtv. és a végrehajtói kézbesítés fent bemutatott szabályai hatékony eszközök kínálnak a jogosult számára a fizetési meghagyások kézbesítésével kapcsolatos leggyakoribb probléma, a kötelezett által át nem vett meghagyások esetére. A végrehajtó által kézbesített fizetési meghagyás jogerejét rendkívüli ellentmondás nem ronthatja le, és a kézbesítés szabálytalanságára alapított kifogás is szűkebb körben terjeszthető elő.⁶⁶

Abban a tekintetben, hogy jogosultak részéről mennyiben van jelen a kérelmezés során a végrehajtói kézbesítés iránti külön kérelem, a Magyar Országos Közjegyzői Kamara által gyűjtött statisztikai adatokból tudunk információt szerezni.⁶⁷ A Kamara tájékoztatása szerint azonban csak a 2020. és 2021. évekre hozzáférhetőek jelenleg az adatok, mivel a hatályos ügyviteli szabályzat 2020. január 1. napjától alkalmazandó, a korábbi nem tartalmazta ezen adatok gyűjtésére vonatkozó kötelezettséget.⁶⁸ Ekként az utóbbi két év adatait áttekintve kísérlünk meg következtetéseket levonni a végrehajtói kézbesítések és a fizetési meghagyásos eljárások kapcsolatát illetően.

A fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmek száma és az azokból végrehajtói kézbesítéssel érintett meghagyások száma óriási különbséget mutat. 2020-ban a meghagyások 0,28%-ában, 2021-ben 0,26%-ában jelent meg a végrehajtói kézbesítés.

65 Fmhvtv. 16. § (3) bek.; Amennyiben a jogosult kérelmében nem szerepeltette ezen kérést, a kibocsátott meghagyás postai kézbesítésének megkísérlését követően, azaz a fikció folytán jogerőre emelkedett meghagyás esetén is kérelmezheti a végrehajtótól ezen kézbesítést (Fmhvtv. 36. § (3) bek.). Utóbbi esetben ugyan a kötelezett számára a fikció beállta miatt megnyílik a második ellentmondás előterjesztésének határideje, annak kezdő napja a sikeres végrehajtói kézbesítés napja lesz, azonban ekkor a jogosult a végrehajtási eljárást nem indítja el, annak költségeit még nem kell előlegezni, így a kötelezett esetleges ellentmondása sokkal kevesebb problémát okozhat. SZÉCSÉNYI-NAGY: *A fizetési meghagyásos eljárás, i. m.*, 823.

66 Ennek oka, hogy végrehajtó polgári nemperes eljárás keretében végzi a kézbesítési tevékenységet, az eljárásban mind az eredményes, mind az eredménytelen kézbesítésekről jegyzőkönyvet készít (250/2004. (VIII. 27.) Korm. rendelet 46/E § (3) bek.). Különösen fontos az eredménytelen kézbesítések kapcsán, hogy annak az okát is tartalmazó jegyzőkönyvet kell készítenie, így a kézbesítési kifogás elbírálása során tartalom és forma szempontjából is több információ áll a közjegyző rendelkezésére, mint a postai tértivevények vizsgálatakor.

67 29/2019. (XII. 20.) IM rendelet a közjegyzői ügyvitel szabályairól (továbbiakban: Kűsz) 2. melléklet 11. pontja.

68 A 2010. 06. 01. és 2019. 12. 31. közötti időszakban a fizetési meghagyásos eljárás, a fizetési meghagyás végrehajtásának elrendelése során érvényesülő ügyviteli és iratkezelési szabályokról szóló 28/2010. (V. 12.) IRM rendelet 1. melléklete határozta meg a fizetési meghagyásos ügyekkel kapcsolatos statisztikai jelentés adattartalmát. Annak 10. és 11. pontja foglalkozott a fizetési meghagyások végrehajtásához kapcsolódó kérdésekkel, azonban a végrehajtói kézbesítések nem szerepeltek benne.

MOKK Statisztika	2020	2021
Fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmek száma	428 369	448 188
Kibocsátott fizetési meghagyások	441 013	462 477
Végrehajtói kézbesítéssel érintett fizetési meghagyások száma	1214	1169
Végrehajtói kézbesítéssel érintett kötelezettek száma	1266	1229

A végrehajtói kézbesítésekre vonatkozó fenti adatok a kutatás szempontjából azonban nem értékelhetőek kellően pontosan, ugyanis nem kerül elkülönítésre az összes végrehajtói kézbesítésen belül a kibocsátott fizetési meghagyások elsődleges és a jogerős fizetési meghagyások másodlagos végrehajtói kézbesítésének számadata.

Ezen utóbbi körben a közjegyzői irodák tapasztalataira, általuk nyilvántartott adatokra kívántunk a kutatás további részében támaszkodni.⁶⁹ A közjegyzőktől kapott tájékoztatás szerint évente 1700–1800 fizetési meghagyás kibocsátására kerül sor egy-egy közjegyzői irodában, amely adat a MOKK fentebb jelzett számadatai alapján is igazolható.

A végrehajtói kézbesítések tekintetében a beérkezett közjegyzői válaszok áttekintése nyomán kimutatható, hogy a jogosultak jellemzően a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmekben szerepeltetik a végrehajtói kézbesítésre vonatkozó kérelmüket, azonban ezen kérelmek száma – egybevéve a MOKK éves statisztikai adataival – kifejezetten alacsony, évi 5-6 ilyen kérelem érkezik a közjegyzői irodákba, miközben legalább másfél ezer kérelemmel dolgoznak éves szinten.

A visszaérkezett közjegyzői válaszok azt mutatták, hogy a jogerős meghagyások másodlagos, végrehajtó általi kézbesítésére nincs igény a jogosultak oldalán. Kifejezetten érdekes ez a tény, ugyanis a közjegyző a jogerős meghagyás megküldése során kifejezetten tájékoztatja a jogosultat a jogerős meghagyás végrehajtói kézbesítésének lehetőségéről. Felhívja a jogosult figyelmét az Fmhtv. azon rendelkezésére, miszerint a kötelezett az eredményes végrehajtói kézbesítéstől számított 15 napig gyakorolhatja az ellentmondási jogát.⁷⁰ A jogosult számára kiszámíthatóbbá válik az igényérvényesítés folyamata, határt szabhat a kötelezett jogorvoslati lehetőségeinek, ha kéri a jogerős meghagyás végrehajtói kézbesítését. Mindezek ellenére a kutatás adatai azt mutatják, hogy a jogszabály által biztosított lehetőséggel a jogosulti oldal nem kíván élni.⁷¹

Mi állhat a fenti jogosulti magatartás hátterében? Egyik tényező a végrehajtói kézbesítéssel járó költségben kereshető, ugyanis a jogosult a fizetési meghagyásos eljárás díja

69 A Miskolci Közjegyzői Kamara tagjaként működő négy közjegyzői irodát kerestünk meg a kutatás során, és készítettük el a tanulmány által vizsgált kérdésekre vonatkozóan az interjúkat.

70 Fmhtv. 33. §.

71 A kutatás során két végrehajtói irodától is érkezett adat az általuk végzett, fizetési meghagyásokra vonatkozó végrehajtói kézbesítésekről. A végrehajtó irodák a 2018–2022. évek vonatkozásában évi 0 és 6 közötti számú kézbesítési kérelemmel találkoztak. Ezek mindegyike a kibocsátott meghagyások kézbesítésére irányultak, jogerős meghagyás végrehajtói kézbesítésével egyik megkérdezett iroda sem találkozott. Mindez egybevéve a MOKK adataival és a közjegyzői irodák tapasztalataival.

mellett a végrehajtoi kézbesítés díját is köteles megfizetni, amely fix összegű, 7500 Ft.⁷² A fizetési meghagyásos eljárás jogosultja számára alacsonyabb összegű pénzkövetelések érvényesítése esetén a kézbesítéssel járó plusz kiadás a megfizetendő közjegyzői eljárási díjjal azonos többletköltséget idézhet elő. Az Fmhtv. a közjegyzői eljárási díjat⁷³ a díjalap⁷⁴ 3%-aként határozza meg, és szabályoz egy minimális eljárási díj mértéket is, amely 8000 Ft.⁷⁵ Amennyiben a jogosult által érvényesített pénzkövetelés a 270 ezer Ft-ot nem haladja meg, akkor a minimális 8000 Ft-os minimum eljárási díjat kell megfizetnie, és emellé a végrehajtoi kézbesítés 7500 Ft-os díja szinte megduplázza az igényérvényesítés költségeit. Magasabb összegű követelések esetében a végrehajtoi kézbesítés díja már elmarad a közjegyzői eljárási díj mértékéhez képest. A követelések alacsonyabb tartományában a kiadások mértéke ezért indokolhatja a végrehajtoi kézbesítés iránti kérelmek elmaradását, az igényérvényesítés költségeinek minimalizálása iránti igény megelőzheti a követelés kiszámíthatóbb érvényesítéséhez fűződő érdeket. Magasabb összegű követelések esetén azonban csökken a kézbesítéssel járó kiadás költségnövelő hatása, amely miatt a jogosultaknak – tekintettel a követelésük mértékére is – érdekükben állhatna az igényérvényesítés során fentiekben bemutatott akadályok elhárításához a végrehajtoi kézbesítést igénybe venni.⁷⁶

A költségtényező mellett/ellenére mi állhat még annak a hátterében, hogy a jogosultak nem kérik a fizetési meghagyások végrehajtoi kézbesítését? A kutatás során megvizsgáltuk, hogy azok a kötelezetti magatartások, amelyek a jogerős fizetési meghagyások alapján történő igényérvényesítést „megzavarhatják”, mennyiben vannak jelen a mindennapi jogéletben. A már korábban, a végrehajtoi kézbesítés kapcsán választ adó közjegyzői irodákat megszólítva, a következő tapasztalatokról⁷⁷ tudunk beszámolni a kézbesítési kifogások és második ellentmondások tekintetében: a kézbesítési kifogások tekintetében a havi ügyérkezésekhez képest 1 és 10% között eltérő arányról számoltak be a megkérdezett irodák. A második ellentmondások kapcsán mindenképpen megjelenik a gyakorlatban, hogy a kötelezett összekapcsolja a kézbesítési kifogást és a második ellentmondás előterjesztését, amelynek következtében az önálló második ellentmondások alacsony számot mutatnak. Évi néhány, havi végrehajtási ügyérkezések alig 1%-ában határozták meg a második ellentmondások számát az irodák. Abban a kérdésben pedig, hogy az önálló második ellentmondások mennyiben tudják teljesíteni a jogszabályi feltételeket és tekinthetőek sikeres kötelezetti jogorvoslatnak, a válaszadó közjegyzők eltérő visszajelzéseket adtak. A teljesen megfelelő második ellentmondások mellett megjelent

72 Lásd ehhez: *Tájékoztató a végrehajtoi kézbesítés általános szabályairól*. <https://mbvk.hu/szolgalatasok/kezbesitesek/belfoldi/> (letöltés ideje: 2022. 05. 06.).

73 Fmhtv. 45. §.

74 Az eljárási díj alapja a pénzkövetelésnek az eljárás megindításakor fennálló, járulékok nélkül számított értéke. Fmhtv. 44. § (1) bek.

75 Fmhtv. 45. § (1) bek. a) pont.

76 1 500 000 Ft esetén az eljárási díj 45 000 Ft, amelyhez képest a kézbesítés költsége 16,6%-kal növeli az összköltséget a jogosult oldalán. 3 millió Ft esetén 8%-kal nő az eljárás összköltsége.

77 E kérdésekben a MOKK statisztikai adatgyűjtései nem nyújtottak számunkra információkat, ugyanis a KÜSZ 2. melléklete alapján nincsenek adatok a fizetési meghagyásos eljárások kapcsán a kézbesítési kifogásokra vonatkozóan, valamint az ellentmondások tekintetében egységesen kezelik a rendes és rendkívüli/második ellentmondásokat. Lásd ehhez: KÜSZ 2. melléklet 7. pont.

az a tapasztalat, hogy a kötelezettek a végrehajtás felmerült költségeinek megfizetése, annak igazolása kapcsán nem tudják teljesíteni a követelményeket.

Megállapíthatjuk felmérésünk nyomán, amely ugyan nem tekinthető reprezentatívnak a MOKK statisztikai adatok hiányában, és a válaszadó közjegyzői irodák számára tekintettel, hogy a fizetési meghagyásos eljárás kötelezetti köre nem él a jogszabály által biztosított jogorvoslati jogaival, nem veszi igénybe meghatározó mértékben a kézbesítési kifogás és a második ellentmondás eszközét az általunk vizsgált kézbesítési fikcióval kézbesített és jogerőre emelkedett fizetési meghagyások esetében. Ezért a jogosulti oldalról is igazolást nyerhet az, hogy nem jelenik meg a végrehajtói kézbesítés iránti igény, a jogosultak nem érzik szükségesnek biztosítani magukat, nem tekintik veszélynek a gyakorlatban a fikciós kézbesítés következményeit.

4. Zárógondolatok

A kutatás eredményeképpen megállapítható, hogy a kötelezett magatartása (mulasztása) folytán jogerőre emelkedett fizetési meghagyások jogerejét, kikényszeríthetőségét több jogorvoslati eszköz is korlátozhatja, kizárhatja. Az igazolás nyomán a kötelezett – az elmulasztott ellentmondási határidő ellenére – ugyanolyan helyzetbe kerül, mintha a határidő betartásával járt volna el, az ellentmondása perré alakítja a fizetési meghagyásos eljárást. A kötelezett részére történt kézbesítés azon eseteiben, amikor a jogalkotó a kézbesítési fikció beállításának esetéről rendelkezik, a kötelezett számára biztosítja a kézbesítéssel szembeni kifogás előterjesztésének jogát, valamint a fikcióval kézbesítettnek tekintett fizetési meghagyásokkal szemben rendkívüli jogorvoslatként egy második ellentmondási határidőt is nyit a bírósági végrehajtás szakaszában. Mindezek alátámasztják azon feltevésünket, hogy a fizetési meghagyás kötelezetti mulasztás nyomán bekövetkező jogerőre emelkedése egyáltalán nem jelenti azt, hogy a jogosult az igényérvényesítés egyszerűbb szakaszába került volna, „hiszen már csak a jogerős fizetési meghagyás bírósági végrehajtás útján történő kikényszerítése van hátra”.

A kötelezetti jogorvoslatokra vonatkozó szabályok áttekintése során arra a kérdésre is kerestük a választ, hogy vajon a jogorvoslatok következményeivel szemben a jogosultak hogyan tudnak fellépni, előzetesen tudnak-e olyan cselekményeket végezni, amelyekkel a kötelezetti mulasztás eseteinél a fizetési meghagyás jogerejére gyakorolt hatásokat csökkenthetik, kizárhatják. E tekintetben az eredményeink kettősek. Az igazolási kérelem és a kézbesítési kifogás feltételeinek áttekintése nyomán arra juthatunk, hogy a jóhiszemű, önhibáján kívül a meghagyást átvenni nem tudó kötelezettek számára biztosítania kell a jogalkotónak a jogorvoslatok igénybevételét. A kötelezettek jogorvoslatait a fenti kérelmek jogszabályi feltételei által tudja az eljáró közjegyző kontrollálni, és ha a feltételek nem állnak fenn, a fizetési meghagyás jogereje nem változik, a jogosult igényérvényesítése ezeket tekintve zavartalan lesz. Amennyiben azonban a feltételek fennállnak, a közjegyző intézkedik a jogerő „megszüntetéséről”, amellyel szemben a jogosult eszköz nélkül marad.

A kézbesítési fikció és a hozzá kapcsolódó jogerőre emelkedések kapcsán azonban azt tapasztalhattuk, hogy a jogalkotó a kötelezettnek és a jogosulnak is „ad” eszközt a kezébe, mert a kötelezett megkapja a második ellentmondás jogát, a jogosulnak pedig felkínálják a kézbesítési fikció kizárásához legmegfelelőbb eszközt, a kibocsátott fizetési meghagyás végrehajtói kézbesítését. A végrehajtói kézbesítés igénybevételével a jogosult megszabadul a végrehajtási lap kézbesítésétől előterjeszhető második ellentmondás veszélyétől. Emellett a kézbesítés szabályszerűségét vitató kötelezettel szemben is nagyobb védelmet biztosít a bírósági végrehajtó nemperes eljárás keretében végzett kézbesítési eljárása. Továbbá nem elhanyagolható szempont a téma kapcsán, hogy a fizetési meghagyások végrehajtói kézbesítése akkor is sikeres, amikor a kötelezett részéről – a helyszíni kézbesítési kísérleteket követően – nem kerül sor a meghagyás végrehajtói irodában történő átvételére. Ez utóbbi nyomán a postai kézbesítés szabályai szerinti klasszikus „nem kereste” jelzésen alapuló kézbesítési fikció eleve nem állhat be.

A Magyar Országos Közjegyzői Kamarának a végrehajtói kézbesítésekre vonatkozóan nyilvántartott adatait a fenti eredményekre tekintettel különös várakozással tekintettük át. A jogszabály által biztosított jogosulti lehetőség azonban a joggyakorlatban alig játszik szerepet, az adatszolgáltatással érintett utóbbi két évben (2020 és 2021) nem érte el a 0,3%-ot a végrehajtói kézbesítések iránti kérelem a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmek tekintetében. Közjegyzői irodákkal készített interjú eredményeképpen adataink annyiban nyertek pontosítást, hogy az irodánként átlagosan évi 5-6 végrehajtói kézbesítés iránti igény már a meghagyás kibocsátása iránti kérelemben szerepel, a fikcióval jogerőre emelkedett meghagyások másodlagos végrehajtói kézbesítésére nincs jogosulti igény.

A végrehajtói kézbesítés többletköltsége mint az eljárás mellőzésének lehetséges okozója mellett azonban feltételeztük, hogy a kötelezetti oldalon is találhatunk olyan tényeket, amelyek magyarázattal szolgálhatnak. E körben tapasztalataink ugyancsak meglepőek, de egyben megerősítőek is voltak, ugyanis a kötelezettek nagyon alacsony számban veszik igénybe a kézbesítési kifogás és a második ellentmondás lehetőségét, így a gyakorlatban ezek a jogorvoslati eszközök nem korlátozzák a jogosultak jogerős meghagyás nyomán zajló igényérvényesítését.

Feltevésünk, amely szerint a fizetési meghagyások gyors jogerőre emelkedése az igényérvényesítés további szakaszában veszélyeket hordoz magában, az Fmhtv. és a háttér szabályozó Pp. rendelkezései nyomán igazolást nyert. A 2020. és 2021. évi joggyakorlat adatait vizsgálva azonban ezek a veszélyhelyzetek alacsony számban jelennek a kötelezetti oldalon, így a jogosult igényérvényesítésére, a jogerős fizetési meghagyás bírósági végrehajtás útján történő kikényszerítésére kis esetszámban jelentenek veszélyt. A téma kutatása azonban a jövőben is vitathatatlanul aktuális, mivel a jogszabály által biztosított jogorvoslatok kötelezettek általi igénybevétele kihat a jogosultak tudatosabb eljárásaira, és növekedhet a végrehajtói kézbesítések száma.

Irodalomjegyzék

Könyvek, tanulmányok

1. ASBÓTH-HERMÁNYI Lőrinc: *Módszertani útmutató a fizetési meghagyásos eljáráshoz*, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2012.
2. GÁSPÁRDY László: *Polgári nemperes eljárások*, Novotni Alapítvány a Magánjog Fejlesztéséért, Miskolc, 2001.
3. KENGYEL Miklós: *Magyar Polgári Eljárásjog*, Osiris Kiadó, Budapest, 2002.
4. SALLÓS István: *Egyéb általános szabályok = A polgári perrendtartás magyarázata I.*, szerk: NÉMETH János, KISS Daisy, Complex, Budapest, 2010.
5. SZÉCSÉNYI-NAGY Kristóf: *A fizetési meghagyásos eljárás = A polgári nemperes eljárások joga*, szerk. VARGA István, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2013.
6. SZÉCSÉNYI-NAGY Kristóf: *Nagykommentár a fizetési meghagyásos eljárásról szóló törvényhez*, Wolters Kluwer, Budapest, 2020.
7. TÓTH Károly: *Polgári törvénykezési jog, Alapismeretek II. kötet, Törvénykezés államhatalommal*, Hegedűs és Sándor Könyvkiadóhivatala, Budapest, 1910.
8. UDVARY Sándor: *Egyéb általános szabályok = Kommentár a polgári perrendtartáshoz*, szerk. WOPERA Zsuzsa, Wolters Kluwer, Budapest, 2019.
9. WOPERA Zsuzsa (szerk.): *Kommentár a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényhez*, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., 2017.

Felhasznált jogszabályok és bírósági döntések

1893. évi XIX. tc. a fizetési meghagyásokról

1994. évi LIII. törvény a bírósági végrehajtásról

2008. évi XXX. törvény a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról

2009. évi L. törvény a fizetési meghagyásos eljárásról

2015. évi CCXXII. törvény az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól

2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról

335/2012. (XII. 4.) Korm. rendelet a postai szolgáltatások nyújtásának és a hivatalos iratokkal kapcsolatos postai szolgáltatás részletes szabályairól, valamint a postai szolgáltatók általános szerződési feltételeiről és a postai szolgáltatásból kizárt vagy feltételeesen szállítható küldeményekről

250/2004. (VIII. 27.) Korm. rendelet a végrehajtói kézbesítés részletes eljárási szabályairól

29/2019. (XII. 20.) IM rendelet a közjegyzői ügyvitel szabályairól

BDT2015. 3355.

BH1981. 432.

BDT2007. 1698.

BDT2009. 2017.

Internetes forrás

Tájékoztató a végrehajtói kézbesítés általános szabályairól. <https://mbvk.hu/szolgáltatások/kezbesitesek/belfoldi/> (letöltés ideje: 2022. 05. 06.)